Ing. E. S. Hokeš:

Anketa o rekreaci.

Masarykův lidovýchovný ústav uspořádal 16. prosince m. r. anketu o rekreaci, na kterou vedle kmenových členů (Čsl. obce sokolské, Dělnické akademie, Svobodného učení selského, Matice slovenské a Ústřední školy dělnické), studijního, přednáškového a hudebního odboru ústavu, jakož i některých členů Rady Masarykova lidovýchovného ústavu (Klubu čsl. turistů, Svazu dělnických tělocvičných jednot, Říšské jednoty republ. dorostu, Sociálního ústavu čsl., Společnosti čsl. červeného kříže) byly pozvány korporace jako Sdružení krásný život, Svaz junáků skautů, Ústředí tělovýchovných svazů, YMCA a YWCA. Z jednotlivců pozvány dámy: spisovatelka P. Biliánová, M. Boušová, Běla Havlová-Friedländerová, prof. M. Provazníková, prof. L. Sobotová; z pánů: dr. Jar. Drbohlav, řed. J. First, řed. B. Halaburda, prof. J. Hejman, V. V. Jeníček (místopředs. KČST.), MUDr. J. Kazil, JUDr. L. Neumann, prof. V. Patzak, taj. J. Pelikán, dr. E. Syrový, posl. N. S. Al. Tučný, taj. L. Vaverka, taj. R. Weil. Anketu řídil předseda MLÚ. p. prof. dr. F. Pastrnek. Jednání se v plenu kromě jmenovaných účastnili zvláště pánové prof. Dominik Filip, dr. T. Trnka (gen. taj. MLÚ.) a min. rada dr. K. Veleminský (předseda studijního odboru). Účel ankety, již delší dobu připravované, byl ten, aby se sešly korporace a jednotlivci, pracující v rekreaci pro mládež i pro dospělé, a aby projevili ve svých referátech a připomínkách, jak pracují rekreačně. Měli informovati plenum, jaké jsou jejich další plány a jaké kroky třeba podle jejich mínění podniknouti, aby rekreační činnost byla u nás řešena systematicky, vycházejíc z dnešních zkušeností, a na neposledním místě upozorniti jak třeba, aby tomuto oboru byla povolanými kruhy věnována pozornost, odpovídající významu rekreace pro stát. K tomu cíli — jak též zdůrazněno — bude nutný ustavičný styk interesovaných korporací a jednotlivých pracovníků. Proto všichni účastníci ankety vítali, že Masarykův lidovýchovný ústav hodlá přikročiti k ustavení zvláštního odboru dorostového a rekreačního, a přislíbili svoji spolupráci. Referáty pozvaných odborníků byly všem účastníkům předem zaslány, takže bylo ihned možno přikročiti k debatě o stanovisku, které třeba zaujmouti, k dohovoru o nejvhodnějších směrnicích při práci rekreační, a konečně shrnuty úkoly, které připadnou výše jmenovaným odborům.

Co doporučují jednotliví autoři:

Spisovatelka P. Biliánová ve svém referátě o rekreaci nejprve seznamuje přítomné se svými dívčími besídkami, které před válkou organisovala. Jejich program byl bohatý: byl pěstován zpěv, tanec, pořádány výlety, předváděny dramatické výjevy. Do těchto besídek neměli přístupu hoši; a tento moment — zvláště když dívky dospívaly — způsobil, že pomalu se dospělejší dívky začaly z besídek vytráceti, až konečně (třeba že byla snaha nahrazovati je novými) jejich místo zaujaly starší ženy. Příčina odchodu dívek byla podle autorky přirozená, boj proti tomuto zjevu byl by býval pošetilostí. Proto organisovala společné výlety, společenské večírky a táčky, kam měli přístup i muži; velmi přítažlivě působil též tanec. Cena podobných kroužků — lze je organisovati všude — jest v tom, že získávají lidi

pro společnost; z účastníků podobných kroužků vycházejí noví šiřitelé myšlenky společných podniků rekreačních.

JUDr. Jar. Drbohlav podává referát o vhodném využití volných chvil dělnictva a zdůrazňuje potřebu mravních, duševních i časových předpokladů pro dobré využití volného času. Upozorňuje na rekomandace Mezinárodního úřadu práce, které zdůrazňují potřebu zajistiti co největší souvislost volných chvil — sem spadá anglická sobota — pěstovati vhodnou dopravní politiku a rozšiřovati lidové lázně. Třeba však míti v patrnosti i otázku bytovou (problém, jak zaříditi a vyzdobiti byt). Rozvoj dělnických zahrádek třeba podporovati, třeba výchovy k aktivnímu sportu. Rekomandace B. I. T. doporučují přímou účast rekreujících na organisaci rekreace. B. I. T. podle autora jistě uvítá výsledky ankety o rekreaci, otázce to lidovýchovné, již řešiti jest instituce jako MLÚ. povolána.

J. First, ředitel letních táborů a chlapeckého oddělení YMCA, podal ve své zprávě směrnice cílevědomé rekreační práce. Upozorňuje na slova, jimiž dr. Gulick charakterisoval podstatu rekreace, když pravil, že rekreací jest to, co děláme, jsme-li volni dělati to, co chceme. Problém jest ale v tom, zda to, co působí potěšení jednotlivci, je vhodné pro společnost lidskou jako celek. Zásady, jimiž se YMCA při provádění rekreace řídí, jsou podle autora tyto: Především se zdůrazňuje, že stavba vhodných tělovýchovných ústavů (za pomoci státu) jest účelnějším činem, nežli napravovati chyby, vzniklé nedostatkem těchto institucí. Při provádění rekreace třeba, aby se účastníci nechovali pasivně — musí se spoluúčastniti. Tak se pěstuje iniciativa, loyálnost, odpovědnost, družnost, spolehlivost. Je nedostatek organisátorů, třeba je vychovati. Podstatou tělesné rekreace budiž hra; má v sobě vedle prvků rekreačních i prvky povahotvorné a pěstuje pod rozumným dohledem všechny vlastnosti, které by neměly chyběti člověku jako občanu. Autor, konče svůj referát, vyslovil přesvědčení, že třeba účelné spolupráce všech institucí pracujících lidovýchovně a rekreačně.

Běla Havlová-Friedländerová poukazuje na to, že není dosud věnováno rekreací dosti pozornosti ženám zaměstnaným v domácnosti. Třeba vychovávati ženy k tomu, aby si dovedly uvolniti čas pro sebe. S tím souvisí podle autorky potřeba propagovati mezi ženami pozornost pro tělesnou výchovu. Společné vycházky a výlety mají velkou cenu pro člověka celý den uzavřeného v úzkých prostorách kuchyně. Třeba naučiti naše ženy, aby denně aspoň několik chvilek věnovaly své tělesné kultuře. Upozorňuje na Spojené státy s jejich metodou stálých dřevěných táborů (náležejících dílem městům, dílem spolkům), kde jednotlivé chaty jsou zapůjčovány za nízký poplatek rodinám neb společnostem. Pro celý tábor se vaří v ústředním pavilóně. V každém domku jsou kamínka — i nádobí jest levně zapůjčováno. Třeba, aby byly stavěny letní tábory pro ženy. Třeba si vůbec více všímati zkušeností zahraničních. U nás byly ztělesněny v letním táboře na Řadově (u Brandýsa n. Orlicí), který má dnes za sebou řadu let ideových a praktických zkušeností.

V. V. Jeníček: Pan konservátor V. V. Jeníček, místopředseda Klubu čsl. turistů, především souhrnně informoval plenum o významné práci, vykonané do dnešní doby touto korporací. KČST. spravuje 49 chat a útulen vlastních, 23 chat najatých, 17 zřícenin význačných hradů, světové jeskyně předního vědeckého významu a konečně i četné plochy pro výstavbu chat dalších. Zasahuje všechny vrstvy národa a sbližuje je s bohatstvím krás přírodních. Odtud eminentní význam lidovýchovný celého turistického hnutí. V dnešní době pozorujeme, praví autor, že mnohé korporace které dosud nedošly dna svých vlastních možností, se pouštějí do vlastních akcí turistických (stavba chat atd.). Tím se práce tříští. Subvence státní jsou malé a podobným

aby i v oboru turistiky došlo k těsné spolupráci všech zúčastněných tříštěním přichází nazmar organisované úsilí turismu. Doporučuje proto, korporací.

MUDr. J. Kazil, pracovník Svazu junáků skautů, vysvětluje, z kterých složek se skládá rekreační činnost Svazu. Její složky jsou tyto: skautské schůzky družinové i oddílové, cvičení na hřištích, na vycházkách, letní tábory stálé a putovní. Věnovati třeba pozornost všem věkům, od dítěte počínaje. Rekreačně nejvyšší jest zajisté význam táborů. Ve schůzkách vedle her a teoretických cvičení jsou konány přednášky zdravotnické, v dílnách jest postaráno o rekreaci ruční prací. Noční pobyt v lese, stopaření, hra v přírodě, to jsou součásti programu rekreace skautingem. Skauting dal vznik t. zv. skautingu rodinnému. Tento se blíží svým rozsahem kampingu.

JUDr. L. Neuman ve svém referátě upozorňuje, že třeba zintensivněti zájem o rekreaci v organisacích dělnických. Pro dělnictvo přicházejí v úvahu hlavně hřiště v městech. Odtud potřeba, aby města věnovala více pozornosti zakládání hřišť. Třeba propagovati více míčové hry, protože jsou všestranným sportem. Třeba ale aktivní hry; pasivně přihlížeti ke hře jest rekreačně bezcenné. Třeba lépe využíti hřišť dosavadních. Též o cyklistu třeba větší zájem, jako vůbec o všechny prostředky rychlého styku s přírodou. Ve sportu nutno zdůrazňovati povinnost gentlemanství. Třeba vychovávati k přesvědčení, že zájem o tělesnou kulturu musí býti vzdálen snah materiálních. Tělesnou výchovu třeba vždy a všude podříditi potřebám kulturním. A konečně třeba soustavně budovati síť universálních moderních hřišť.

Prof. V. Patzak doporučuje ve svém příspěvku, aby letní tábory byly organisovány jako podniky vzorné a aby se opíraly o velké korporace, které je mohou udržovati na výši, jinak bude myšlenka táborů diskreditována. Třeba věnovati pozornost vhodné propagaci kampingu ve veřejnosti (tiskem, přednáškami, filmem, rozhlasem). Zdůrazňuje dále, že třeba organisovati letní tábory jako internátní školy v přírodě. Účastníci nesmějí býti ponecháni sami sobě, musí zde býti vzdělaní vůdci táborů, rozumějící nejen stránce administrativní a organisační, musí to býti současně lidé společenští, kteří mají porozumění pro psychologii těch, o něž mají pečovati. Odtud třeba odborného školení vůdců. Tábory musí býti organisovány koedukačně a účastníkům nechť je dopřána určitá samospráva. Rekreace není jen problém edukační, nýbrž také sociální. Výraz tomu byl dán jednak Mezinárodním úřadem práce, jednak organisovanou snahou dělnictva o využití volné chvíle dělníkovy a o vybudování pomocných organisací, které by přispívaly k účelnému využití volného času dělníkova.

Taj. Jan Pelikán: Přednášející, tajemník Čs. obce sokolské, ve svém příspěvku k anketě v úvodu vítá, že Masarykův lidovýchovný ústav před tím, nežli přistoupí k vlastní rekreační činnosti za spolupráce ostatních v rekreaci pracujících korporací, si chce zjistiti, jak a co se u nás v tomto oboru dělá. Dalším úkolem bude zjistiti, co by se mělo dělati dále. Domnívá se především, že by nebylo vhodné, abychom bez přezkoušení přijímali vše, co přichází z ciziny. Musíme vypracovati generální plán rekreační práce u nás, rozděliti jej mezi korporace, nalézti mezi nimi styčné body pro práci organisační, aby nebylo konkurence a aby se otupilo ostří dosavadních sporů. Vedle velkých a starých hnutí vznikají hnutí nová — tramping a weekendový pobyt v přírodě. Třeba těmto snahám vtisknouti ušlechtilejší ráz a vychovávati vůdce pro nové organisace; potřebujeme jich pro tábory, kampy, výlety atd. Vedle základny pro poradu o generálním programu a vedle výchovy hnutí posud neorganisovaných mohl by ústav přispěti mnoho ku povznesení rekreace tím, že by soustav-

ně sledoval všechny zachytitelné její složky a snažil se vnášeti do nich vyšší myšlenky.

Prof. M. Provazníková (místonáčelnice ČOS.) referuje o prostředcích, jimiž Čs. obec sokolská přispívá k rekreaci svého členstva. V zimě se pěstuje tělocvik v místnostech, v létě na hřištích letních; pěstuje mimo to různé hry a svépomocí zakládá a udržuje hřiště (na př. pro tennis). Vodní sporty provozuje Č. O. S. na plovárnách vlastních a vypůjčených, vodní turistiku v kroužcích, zimní sporty (jako bruslaření) na letních cvičištích, upravených v zimě na kluziště, lyžaření ve formě cvičení, výletů a závodů; pěstuje se turistika a táboření (pro mládež i dospělé) jednak ve stanech, vlastních chatách, jednak ve vypůjčených budovách a jízda na koni.

Autorka si představuje práci Masarykova lidovýchovného ústavu tak, že ústav sestaví sbor vůdců (event. vůdkyň), kteří již mají v tomto oboru zkušenosti a uspořádá se pro ně vůdcovský kurs; že MLÚ. vyhledá v pražském okolí několik vhodných míst pro táboření a najme je podle počtu přihlášek, že zakoupí potřeby pro kamping, které za poplatek bude půjčovati. Autorka též doporučuje, aby byla věnována pozornost nákupu pozemků z lesní reformy.

Prof. L. Sobotová: Referující seznamuje přítomné se svými zkušenostmi z oboru rekreace mládeže a dospělých ve Spojených státech. Rekreace mládeže obou pohlaví se provádí v USA. poměrně shodným způsobem. Každá trochu větší škola má »assembly hall«, kde se jednou v týdnu mládež sejde k zábavě. Třída po třídě připravuje program pro všechny. Druhým samozřejmým příslušenstvím každé školy jsou prostorná hřiště; řada škol má v lesích neb v horách své stálé tábory. Od jara do podzimku se v nich střídají skupiny dětí jednotlivých tříd. Bydlí ve stanech a tráví skoro celý den na volném vzduchu. Zde se pokračuje ve školním vyučování pod širým nebem, nebo ve velkém, prostorném stanu. Hodně času se věnuje sportu. Poplatky za pobyt jsou však poměrně dosti vysoké. Nejrozšířenější rekreační organisace mládeže dívčí jsou camp fire girls (dívky táborového ohně), skautky a YMCA. Tyto organisace mají v městech (v parcích) své klubovní místnosti, opatřené veškerým komfortem, kde mládež se schází, cvičí, hraje, kde je k disposici knihovna, čítárna, a placené síly pečují o zábavu a poučení všeho druhu. V chudých čtvrtích pracují settlementy, společenské domy, postavené a vydržované různými spolky (i universitami). Autorka upozorňuje na to, že města ponechávají velká prostranství hrám (tennisové kurty jsou na příklad k disposici zdarma neb za malý poplatek). Řada měst postavila turistické kampy: jsou to osady domečků (dřevěných neb stanových) o jedné místnosti s nejnutnějším zařízením a nádobím. Nechybí elektrické osvětlení, vodovod a klosety. V domečcích jsou i malé sporáky, možno se však stravovati v ústřední kuchyni. Zásluhou tohoto zařízení (domečky jsou levně propůjčovány) se autoturistika velmi rozmohla.

MUDr. Fr. Šmakal podává zprávu o rekreační činnosti Čsl. Červeného kříže. Čsl. Červený kříž při rekreaci zvláště zdůrazňuje její význam zdravotnicky výchovný pro dorost na školách. Zdravotnické osady ČČK. jako důležitý bod do svého programu zařazují životosprávu, pro zdravotnické osady vychovává si ČČK. školené vůdce.

Dr. E. Syrový vysvětluje v úvodu činnost Ústřední školy dělnické a přistupuje k rekomandacím pro vzornou činnost rekreační. U dělníka úkolu rekreovati neodporuje současně úkol vzdělávati. Ústřední korporace buďtež ústředími poradními; třeba zkušenosti soustřediti, aby se nemařil čas a neztrácely peníze pokusnictvím. K organisaci rekreace mezi dělnictvem jsou především povolány korporace odborové a družstva. Obě družstevní ústředny se musí více nežli dosud věnovati rekreační činnosti mezi svými členy. Značnou pozornost

třeba věnovati zájezdům k moři. Třeba vypracovati systematicky masový weekend, třeba jej odborně zorganisovati a formovati. A zvláště třeba klásti důraz na výchovu instruktorů, kteří by rekreačnímu hnutí vychovali dobré vůdce táborů, organisátory zábav, zájezdů, weekendů atd. Dnešní práce jde příliš různými cestami, třeba ji usoustavniti.

Poslanec Národního shrom. Al. Tučný: V úvodu pan poslanec zdůrazňuje, že třeba sledovati pozorně činnost Mezinárodního úřadu práce. Chceme-li dosíci organisace v rekreačním snažení — praví autor — musíme míti psychologické poznatky o vrstvách, pro které chceme pracovati. Musíme se starati nejen o pracujícího člověka, ale i o jeho rodinu. Zaměstnanec musí míti možnost ztráviti dovolenou jinak, nežli ve svém bytě. Třeba proto říditi se těmito směrnicemi: 1. organisovati společné zájezdy na letní dovolenou do míst zdravotně prospěšných a přírodními krásami poutavých; 2. organisovati zájezdy studijní a výzkumné, léčebné, turistické a sportovní; 3. organisovati výchovnou, tělocvičnou a sportovní činnost ve volné chvíli; 4. zřizovati zahrádkové kolonie; 5. zřizovati úsporné kroužky pro členy a jejich rodiny; 6. nabývati vhodných objektů pro vytčenou činnost; 7. účastniti se svými delegáty schůzí místních, rekreací se obírajících spolků jiných, vyměňovati názory a spolupracovati v obvodu své působnosti; 8. pořádati přednášky, kursy vzdělávací; umožňovati návštěvu míst docilováním slev; 9. zřizovati knihovny a čítárny se zvláštním zřetelem k rekreační činnosti; 10. pořádati výlety, poučné vycházky, zábavy, představení. Doporučovalo by se, aby ministerstvo sociální péče zřídilo zvláštní odbor pro činnost rekreační. Ministerstvo sociální péče a ministerstvo zdravotnictví by měly svolati anketu povolaných korporací a institucí a po jejich slyšení zaříditi organisaci rekreace v Československé republice.

L. Vaverka: Pan L. Vaverka, tajemník Svazu dělnických tělocvičných jednot, především poukazuje na to, že rekreace, a to zejména dělnické mládeže, je z převážné části úkolem a cílem celé činnosti Svazu děl. tělocvičných jednot. Doporučuje, aby rekreační činnost byla vhodně rozdělena, protože jinak třeba pečovati o děti, jinak o mládež školou povinnou, jinak o dospívající a jinak o výdělečně činné. Třeba též bráti v úvahu psychologii různých vrstev, o které budeme pečovati. Pro děti třeba soustavně organisovati dětské kolonie a vyučování v mezích možností organisovati na volném vzduchu. Mládeži dlužno umožniti pobyt v přírodě organisací vycházek a výletů, třeba vychovávati mládež k zájmu o pobyt venku. Mezi mládeží učňovskou a mezi mladistvými dělníky třeba vésti účelnou propagandu rekreační. Třeba se postarati, aby tito svou poměrně krátkou dovolenou vhodně ztrávili. Nezapomínati na hry, organisovanou zábavu a poučení. Neimprovisovati, není-li programu. K realisaci programu rekreačního třeba více školených odborníků v každém místě (organisovati odborné kursy), konečně pak záleží na větší podpoře státu a samosprávy pro rekreační snahy a pro vybudování potřebných rekreačních zařízení.

Rob. Weil: Pan Robert Weil, tajemník Svazu soukromých zaměstnanců, doporučuje věnovati zvýšenou pozornost rekreaci pro soukromé zaměstnanectvo. Doporučuje stavbu zotavoven tak vybavených, aby pobyt v nich jednak zaměstnance uvedl ve styk s přírodou, jednak aby tu byl dostatek prostředků sportovních, zábavních, jednak aby každý měl svobodu ve volbě rekreace, po níž touží. Odtud potřeba, aby zotavovny mohly poskytnouti svým hostům širokou volbu v prostředcích (tedy vedle lesů a koupání též tennis, házenou, lodičky, radio, gramofon, kulečník, šachovnice, biliard, ale i čítárnu, knihovnu, taneční místnost, společenské místnosti). Místnosti musí býti zařizovány tak, aby nevypadaly kasárnicky a také ne příliš ústavně.

Alkoholické nápoje nesmějí býti podávány, celá organisace musí býti tak usměrněna, aby vychovávala ke kolektivu. Pro organisaci ozdravoven třeba podle autora vypracovati vzorné směrnice a dávati je k disposici korporacím, které v tomto oboru teprve začínají.

Debata, která se nato rozvinula, poskytla řadu dalších podnětů, ukázala možnost spolupráce přítomných korporací a podala hojnost připomínek pro ideální program rekreační. Všichni přítomní myšlenku spolupráce přivítali jako významný krok ke vhodné organisaci československé rekreace.

Rekreační odbor M. L. Ú. přistoupil za spolupráce význačných odborníků rekreačních k uspořádání kursu pro vůdce na vycházkách a táborech week-endových (bude uspořádán v Praze ve dnech od 25. dubna do 16. května a bude spojen s jedním celodenním výletem a jedním week-endovým pobytem v hotovém táboře). Druhý kurs jest určen pro vůdce letních táborů a bude uspořádán ve dnech od 1. do 7. června v horách Orlických nebo na Sázavě.

Kromě toho vydá M. L. Ú. v nejbližší době publikaci, která přinese souhrnné referáty o celé rekreační činnosti v čsl. republice. Publikace má současně ukázati na mezery, které tu jsou a vybídnouti k soustavné a organisované rekreační práci.